

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้รายงานผลสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางสังคมมิติ รวมทั้งรายงานถึงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในสังคมได้มีมาเป็นเวลานาน โมริโน (J.L. Moreno) เป็นนักจิตวิทยาที่ไดริเริ่มสร้างสังคมมิติขึ้น และได้นำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมดังกล่าว และต่อมาก็ได้แพร่ขยายไปอย่างกว้างขวาง มีการศึกษาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง กับตัวบุคคลและสังคม กับฐานะทางสังคมมิติของบุคคล การศึกษาเหล่านี้ย่อมจะช่วยให้เข้าใจและแปลผล ฐานะทางสังคมมิติได้ถูกต้องมากขึ้น โดยเฉพาะในวงการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับระดับเชาวน์ปัญญา

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับระดับเชาวน์ปัญญา เป็นเรื่องหนึ่งที่มีผู้ศึกษาไม่น้อย ในต่างประเทศ กรอนลันด์ ได้รายงานว่ามีการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับระดับเชาวน์ปัญญาของเด็กนักเรียนเกรด 2 ถึงเกรด 7 แต่มีค่าไม่สูงนัก ($r = .32 .34 .31 .45 .31$ และ $.27$) (Gronlund 1959:190-191) อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า ระดับเชาวน์ปัญญา ไม่มีความสำคัญในการเลือกทางสังคมมิติ เพราะจากการศึกษาของ บอนเน (M.E.Bonney) ซึ่งได้ศึกษาในเด็กนักเรียนเกรด 2 พบว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีพิสัยของคะแนนระดับเชาวน์ปัญญาจาก 111 ถึง 135 ในขณะที่เด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ มีพิสัยของคะแนนระดับเชาวน์ปัญญาอยู่ในช่วง 89 ถึง 129 (Bonney 1955 : 481-495) อย่างไรก็ตาม ฐานะทางสังคมมิติของบุคคล ย่อมจะไม่ขึ้นกับระดับเชาวน์ปัญญาเพียงอย่างเดียว ยังมีปัจจัยอื่น ที่มีผลต่อการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ของบุคคล อีกหลายปัจจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมีตักับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผู้สนใจศึกษา กรอนลันด์ ได้รายงานการศึกษาค้นคว้าของบราวน์ (D. Brown) สเต็นเลอ์ (C.B. Stendler) และกรอสแมนกับไรน์เทอร์ (B. Grossman and J. Wrighter) ได้ศึกษาและได้ผลตรงกันว่า เด็กซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูงกว่าก็จะมีฐานะทางสังคมมีตักับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูงกว่า และยังรายงานว่า เด็กซึ่งมีฐานะทางสังคมมีตักับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่ำกว่า มักจะถูกปฏิเสธจากเพื่อนในห้องเรียนเมื่อใช้เทคนิคทางสังคมมีตักับ (Gronlund 1959:209) แต่ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว ชัดแย้งกับการศึกษาของเดวิส (J.A. Davis) ซึ่งพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง ฐานะทางสังคมมีตักับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว (Davis 1957 : 561-569) ขณะเดียวกัน บราวน์ และบอนด์ (W.H. Brown and L. Bond) ได้รายงานว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง ฐานะทางสังคมมีตักับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กชายที่เขาศึกษา แต่กลับพบว่า มีความสัมพันธ์สูงระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวกับฐานะทางสังคมมีตักับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กหญิง ($r = .82$) (Brown and Bond 1955 : 539-543)

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมีตักับอายุ

ตัวแปรที่มีผู้สนใจศึกษาอีกตัวแปรหนึ่งได้แก่ อายุ ซึ่งมีเบโดียน (.V.H. Bedoian) เป็นผู้หนึ่งที่ได้ออกศึกษาวิจัย โดยใช้เทคนิคสังคมมีตักับเด็กนักเรียนเกรด 6 จำนวน 743 คน ผลชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่มีอายุเกิน คือมีอายุมากกว่าอายุเฉลี่ย ในห้องเรียน 9 เดือน มีฐานะทางสังคมมีตักับต่ำที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่าอายุเฉลี่ย 9 เดือน มีฐานะทางสังคมมีตักับสูงสุด และยังมีเปอร์เซ็นต์ของการเป็นดาว (STAR) สูงสุดด้วย และ ยังพบว่า นักเรียนที่มีอายุเกินอายุเฉลี่ย 12 และ 14 เดือน มีฐานะทางสังคมมีตักับต่ำกว่าพวกที่มีอายุเกินอายุเฉลี่ยเพียง 9 เดือน (Bedoian 1954:513-520, cited by Gronlund 1959:195) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมอร์ริสัน และ เปอเร (I.A. Morrison and I.F. Perry) ซึ่งศึกษาเฉพาะเด็กที่มีอายุเกิน ในนักเรียนเกรด 4 ถึงเกรด 8 จำนวน 745 คน ผลการศึกษาในเด็กเกรด 4 ถึงเกรด 6 พบว่า เด็กอายุเกิน จะมีฐานะทางสังคมมีตักับต่ำ ส่วนในเด็กเกรด 7 และ เกรด 8 นั้น พบว่าไม่มี

ความแตกต่างระหว่างฐานะทางสังคมของเด็กอายุเกิน กับเด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์อายุ-
เจ็ดสิบ (Morrison and Perry 1956:217-220, cited by Gronlund 1959:196)

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมกับบุคลิกภาพ

ในด้านบุคลิกภาพ กับฐานะทางสังคมมิติ ได้มีผู้สนใจศึกษาเป็นจำนวนมาก
ออซูเบล (David Paul Ausubel) ได้กล่าวถึงลักษณะบุคลิกภาพของเด็กที่มีฐานะ-
ทางสังคมมิติสูง ว่าต้องเป็นคนคล่องแคล่ว ร่าเริง อารมณ์มั่นคง ไวใจได้ ชื่อสัทย์ ส่วน
เด็กที่เพื่อนไม่ชอบมักจะมีลักษณะ ก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ชอบเอะอะ คุยไม้ อวดหยิ่ง และ
อ่อนแอ (Ausubel 1958:478) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง ซึ่ง
ได้ศึกษาเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดอุดรธานี และ เชียงใหม่ จำนวน
113 คน โดยใช้เทคนิคทางสังคมมิติ และแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" (guess who)
ถามเด็กนักเรียน และพบว่า ลักษณะประจำตัวของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง ส่วนมาก
ได้แก่ เป็นคนชอบนั่งเรียบร้อยในที่ของตน ร่าเริง สนุกสนาน คล่องแคล่วว่องไว เป็นคน
เรียนเก่ง ไม่ไกรธง่ายแม้เพื่อนจะล้อเลียน (บุญยิ่ง เจริญยิ่ง ม.ป.ป.: 1-42) ผล-
การศึกษาวิจัยนี้เป็นไปในทำนองเดียวกันกับผลการวิจัยของ กบิน ไตรทิพย์ ซึ่งได้ใช้
สังคมมิติศึกษาสภาพความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัด
ลพบุรี ในห้องเรียนแบบ RIT และ ห้องเรียนแบบธรรมคา และได้สัมภาษณ์นักเรียน
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับลักษณะของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและต่ำ ผลปรากฏ
ว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง มีลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาดี เช่น
รูปร่างหน้าตาดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ไม่ค่อยไกรธเพื่อน เรียนเก่ง มีเหตุผล ส่วน
นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ มีลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตรง-
ข้ามกับนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง (กบิน ไตรทิพย์ 2523 : บทคัดย่อ) ขณะเดียว-
กัน มีผู้ศึกษาแต่ได้ผลไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง และ กบิน ไตรทิพย์
ได้แก่งานวิจัยของ ดวงเดือน ไชยคำ ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของนักเรียน
หญิงและชาย ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 5 ที่มีเพื่อนมากที่สุด และไม่มีเพื่อน
จำนวน 160 คน จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้สังคมมิติ และ แบบวัด-
บุคลิกภาพ โอทีไอ ฟอร์มเอฟ (OPI form F) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยม-
ศึกษาที่มีเพื่อนมากที่สุด และที่ไม่มีเพื่อน มีบุคลิกลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ-

ทางสถิติ (ควงเดือน ไชยคำ 2512: 1-42) ซึ่งผลการวิจัยนี้ เป็นไปในทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ วิมล โรจน์วีระ ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคม ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 7 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้มาตรสังคมมิติซึ่งประกอบด้วย 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์เล่น เรียน และ ทำงาน-ร่วมกัน รวมทั้งใช้แบบทดสอบการปรับตัว แบบ ซีแมนติก ดิฟเฟอเรนเชียล สเกล (Semantic Differential Scale) ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า การปรับตัวของเด็กในกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง กับเด็กในกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ ไม่แตกต่างกัน ในทุกระดับชั้นเรียน (วิมล โรจน์วีระ 2513 : บทคัดย่อ)

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับฐานะทางสังคมมิตินั้น มีผู้สนใจศึกษาหลายท่าน บุญยิ่ง เจริญยิ่ง ได้ศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับฐานะทางสังคมมิติของเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสัมพันธ์กัน แต่ความสัมพันธ์ไม่สูงนัก และยังแตกต่างกันไปในกลุ่มนักเรียนแต่ละห้องเรียนด้วย ($r = .26-.84$) (บุญยิ่ง เจริญยิ่ง ม.ป.ป. : 29-31) ส่วนทองพูล บุญยิ่ง ได้วิจัยเพื่อเปรียบเทียบและศึกษาความสัมพันธ์ในเรื่องมโนภาพแห่งตน (Self concept) ฐานะทางสังคมมิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า ฐานะทางสังคมมิติ ของนักเรียนทั้งสองระดับชั้นดังกล่าว มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($r = .4143$ และ $.5260$ ตามลำดับ) (ทองพูล บุญยิ่ง 2516: 55) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยในต่างประเทศของ ฮาวิล (Stephen James Havill) ซึ่งศึกษาเด็กนักเรียนเกรด 4 และสูงกว่า ที่มีอุปสรรคในการฟัง จำนวน 63 คน โดยใช้เทคนิคทางสังคมมิติ ได้กำหนดให้เลือกเพื่อน 5 คน จากในห้องเรียน ในสถานการณ์ทำงาน หักผ่อน และนั่งด้วยกัน ผลปรากฏว่า ฐานะทางสังคมมิติ มีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พบว่าเด็กนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยจะมีฐานะทางสังคมมิติสูง (Havill 1969: 1865-A)

อย่างไรก็ดี ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฟาสท์ (Peter G. Fast) ซึ่งได้ศึกษา เพื่อค้นหาคุณสมบัติที่แตกต่างกันระหว่างนักศึกษา ซึ่งได้รับการยอมรับจากเพื่อนสูงสุด ปานกลาง และต่ำสุด โดยวัดฐานะทางสังคมมิติของ นักศึกษาวิทยาลัยครู บอล เซตท พบว่า นักศึกษาแต่ละกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Fast 1958: 59-64)

ในขณะที่มีการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาตัวแปรหรือปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อฐานะทางสังคมมิติของบุคคลนั้น ก็มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หรืออาจมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นจำนวนมาก และผู้วิจัยได้กล่าวถึงการศึกษาวิจัย ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปแล้ว ในลำดับต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวข้อระหว่าง ระดับเชาวน์ปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บาร์ตัน กิลแมน และคาเทล (K Barton; T.E. Dielman and R.B. Cattell) เป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยศึกษานักเรียนเกรด 6 จำนวน 169 คน เกรด 7 จำนวน 142 คน และพบว่า ระดับเชาวน์ปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กัน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของระดับเชาวน์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เกรด 6 มีค่าเท่ากับ .60 ในวิชาคณิตศาสตร์ เท่ากับ .38 ในวิชาวิทยาศาสตร์ เท่ากับ .44 ในวิชาสังคม และเท่ากับ .52 ในวิชาการอ่าน ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับเชาวน์ปัญญาของนักเรียนเกรด 7 มีค่าเท่ากับ .16 .53 .47 และ .63 ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม และวิชาการอ่าน ตามลำดับ (Barton and Others 1972 : 398-404) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของแดช และคานันโก (S.C. Dash and R. Kanango) ซึ่งหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับเชาวน์ปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชาวอินเดีย จำนวน 100 คน โดยวัดระดับเชาวน์ปัญญาด้วยแบบสอบแมทริซีสถาวรหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices) และใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 วิชา คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

ความรู้ทั่วไป ภาษา ประวัติศาสตร์ และคะแนนรวมทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่า คะแนนระดับเชาวน์ปัญญา มีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกๆ วิชา ในระดับก่อนข้างสูง ยกเว้นวิชาประวัติศาสตร์ (Dash and Kanango 1961 : 393)

ในทำนองเดียวกัน สุปรียา ลำเจียก ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับเชาวน์ปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 641 คน โดยใช้แบบสอบถามทริซีก้ากำหนดมาตรฐานวัดระดับเชาวน์ปัญญาของนักเรียนเช่นกัน และพบว่า ระดับเชาวน์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่า .33 และพบว่าเมื่อแยกศึกษา นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .28 และ .41 ตามลำดับ (สุปรียา ลำเจียก 2522 : 1-51)

จากการศึกษารวมคลัสที่เกี่ยวข้อต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดได้นำตัวแปรหลาย ๆ ตัวแปรที่น่าจะมีอิทธิพลต่อฐานะทางสังคมมิติของบุคคลมาศึกษาพร้อมๆ กัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในลักษณะที่น่าตัวแปรเหล่านั้นมาศึกษาไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนก และในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยก็สนใจว่า ฐานะทางสังคมมิติ อาจจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จึงได้ศึกษาผลของฐานะทางสังคมมิติร่วมกับระดับเชาวน์ปัญญา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปพร้อม ๆ กัน ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย